

Cercul Literar de la Sibiu: Cenaclul si revista

Cine sunt cerchistii? In primul rand toti semnatarii manifestului, mai putin Romeo Dascalescu, pe care presiunile lui Grigore Popa, seful sau de la Tara, il facusera sa se desolidarizeze de continutul scrisorii. Pe langa ei, ingroasa randurile gruparii (totusi, selectiva) Deliu Petroiu, Al. Cucu, Ilie Balea, Radu Enescu, Ovidiu Cotrus, Viorica Guy Marica, Ion D. Sirbu, Ioanichie Olteanu, Dominic Stanca, Eta Boeriu, Nicolae Balota, Fana Kernbach.

Umberto Cianciolo, directorul Institutului Italian, Henri Jacquier, profesorul lor de franceza, Wolf von Aichelburg, poet si dramaturg german, care va tra-duce o parte din opera viitoare a unora dintre tinerii de acum, li se adauga, si Jacquier isi pune chiar casa la dispozitie, pentru tinerea sedintelor de cenaclu. (Aici, in 1944, a fost facuta bine cunoscuta fotografie de grup.) Va participa, la ele, si Blaga, chiar daca nu fusese de acord cu scrisoarea-manifest trimisa lui Lovinescu. Petru Poanta reproduce, in cartea sa dedicata Cercului, un tabel alcatuit de Ion Negoitescu, foarte instructiv, in care apar toti membrii miscarii, grupati dupa simbolistica unor carti de joc. Asii sunt Radu Stanca, Ion Negoitescu, Stefan Aug. Doinas si Cornel Regman. Eugen Todoran, Toma Ralet (Wolf von Aichelburg), H. Jacquier si U. Cianciolo intra la categoria Riga, la Dame apar, fireste, doamnele si domnisoarele Cercului, iar Valeti sunt Deliu Petroiu, Ioanichie Olteanu, Ion D. Sirbu si Nicolae Parvu. Lista nu se opreste, insa aici - si o privim, azi, cu amuzament, vazand locurile ocupate de un Ovidiu Drimba (Novar) sau Nicolae Balota (Octar). Liderii Cercului, la constituirea lui, sunt intr-adevar asii, mai ales primii doi (Radu Stanca si Ion Negoitescu). Ei ii vor formula doctrina estetica si o vor explica in articole ulterioare, iar Ion Negoitescu este cel care va incerca, dupa disparitia revistei, sa materializeze un nou proiect, si mai ambitios, cel al Euphorion-ului. Trebuie remarcat, la acest punct, distanta uriasa care ii separa, in tabel, pe cei patru asi de Ion D. Sirbu si mai ales de Nicolae Balota (acesta avand scuza tineretii). Ambii isi vor lua ulterior o stralucita revansa.

Revista Cercului Literar a aparut incepand cu ianuarie 1945, pana in mai, lunar, si intr-un singur numar, triplu, pentru lunile iunie, iulie si august. Sase aparitii cu totul, suficiente insa pentru a configura un moment important in miscarea de idei a epocii. Din perspectiva prezentului, realizam ca numai in acel interval de sperante cuprins intre sfarsitul razboiului si instalarea comunismului putea aparea o asemenea revista culturala, de literatura, filozofie si arta, in paginile careia erau analizate, fara nici un fel de complexe, atat productiile literare ale momentului, cat si mentalitatile si scolile de gandire din care ele iesisera. Coordonata de Ion Negoitescu (numai numele lui apare in caseta redactionala), revista impresioneaza prin consistenta si deplina seriozitate a articolelor, prin orizontul sensibil largit (in comparatie cu al altora) de lecturi, prin stilul ponderat si argumentativ al comentariului, prin inaltimea teoretica a dezbatelor. Revista, editata cu sprijinul financiar al lui G. Bratianu, are 80 de pagini, format carte; asadar, e un material consistent inclusiv ca numar de file. Beletristica, articole si eseuri, rubrici fixe: astfel se deseneaza structura revistei, in care poezia este foarte bine reprezentata. Apar aici cele mai cunoscute balade ale lui Radu Stanca, Stefan Aug. Doinas si Ioanichie Olteanu, precum si intrusul Constant Tonegaru (care va fi insa executat critic, intr-un numar ulterior, intr-o cronica a lui Cornel Regman). Proza este mai slab reprezentata; in

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

primul numar al revistei, apare, printre altele, nuvela lui Ion D. Sirbu, Compartiment. In fine, la sectiunea rubricilor specializate, Cronica literara este tinuta de Ion Negoitescu si Cornel Regman, iar la Cronica ideilor apar Radu Stanca, Nicolae Balota, Ion D. Sirbu, Eugen Todoran, Henry Jacquier s.a. Mai exista o cronica a limbii romane si una straina, cu interventii mai ales ale lui H. Jacquier. Alaturi de alti colaboratori, el sustine si o incitanta Cronica a artelor minore. O sectiune de Note si o Revista a revistelor incheie sumarul acestei publicatii consistente si de bun gust, cu tinuta intelectuala si o cumintenie specifica tinerilor de la Sibiu (mai ales prin contrast cu cei de la Bucuresti). O insemnare din jurnalul tanarului Nicolae Balota spune multe despre atmosfera cenaclului si a revistei: 3 febr. 1945. Frecventez de catva timp Cercul literar (in anul trecut am fost o singura data). Pana acum n-am cetit nimic. Am ocupat un loc mai periferic. In schimb stralucesc Radu Stanca si Negoitescu. Primul e poet, al doilea critic. Mai intalnesc la cenaclu (se tine vineri dupa-masa de la ora 3, la locuinta lectorului H. Jacquier) pe Stefan Augustin Doinas (poezie medicinist), pe Desideriu Sirbu (proza); mai rar vin fratii Regman, Ioanichie Olteanu, Petre Hossu etc. Sunt de fata si Blaga, intovarosit uneori de fetita lui Dorli, Cianciolo cu doamna si Victor Iancu. Figuranti: Sasa Richter, domnul si doamna Jacquier, Cucu, d-nele Fana Kernbach, Piti Oprescu etc. Cercul va scoate in curand o revista. Nimic revolutionar, nici prea nou ori prea ciudat (s.n.). Studii, literatura, cronici. Voi publica in cadrul cronicei ideilor o recenzie a cartii lui Mihai Ralea: Intre doua lumi si in cadrul cronicei artelor minore, ceva despre Lacurile japoneze.¹⁴

Doua texte cvasi-programatice readuc in discutie ideile manifestului din 1943, intarindu-le si explicandu-le mai bine. Cel intitulat Perspectiva si nesemnlat apare in primul numar al revistei; si el insista asupra faptului ca Manifestul Cercului Literar, spre deosebire de cele care l-au precedat, ca expresii ale orientarii generatiilor noi roma-nesti, n-a tins la initierea unui curent nou, la revolutionarea tiparelor literare, la formulari indraznete si la inventii fantastice. De ce atunci a starnit un asemenea scandal? In primul rand, pentru ca viza denuntarea prejudecatii regionaliste; sentimentul patriotic devenea pentru altii un pretext ideal pentru recursul la samantism, in timp ce, pentru ei, respingerea militantismului era echivalenta cu o tradare. Autonomia esteticului nu inseamna, insa, estetism: si aici, si intr-o nota publicata, in ultimul numar, la sectiunea Revista revistelor, este facuta aceasta distinctie: Cea mai mare parte din acuzatiile care s-au adus, prin presa si periodice, revistei noastre recapituleaza Radu Stanca, in numarul 6-8 au vizat fie direct, fie prin deriva, mai intotdeauna, un pretins "estetism" ce ar sta la baza atitudinii pe care ne-am impus-o in aceste pagini. Ni s-au considerat astfel increderea acordarii gustului, moderatia in entuziasmele pretuirii critice, umanismul estetic orientat spre constructiv si complex, drept fantomele, fara advertenta si actualitate, ale "viciului" de care suferea cultura europeana acum cateva decenii.¹⁵ Pentru Cercul Literar, opera clasica plurivalent axiologica e un model de urmat reaminteste Radu Stanca. Schiller, devorat la Sibiu de Ion Negoitescu, e si el un model, prin accentul moral al esteticii sale, prin teoria sublimului potrivit careia frumosul devine, la un punct, insuficient pentru a ne ridica pana la cunostinta adevarului si practica datoriei. Despre aceasta transformare a esteticii intr-o anexa a eticii vorbeste si un articol al lui Radu Enescu din ultimul numar al revistei, articol intitulat chiar Actualitatea lui Schiller.